

Pasquale Basta. *Che cosa è il canone biblico? Cattolicità e selezione dei libri.* Edizioni Messaggero Padova, 2017. 110 str. ISBN: 978-88-250-4319-8.

Prej knjižica kot pa knjiga (format 18 x 11 cm) se bralcu, ki ga zanimajo vprašanja kanona Svetega pisma, predstavi odlična študija Pasqualeja Baste, italijanskega biblicista in profesorja na Papeški univerzi Urbaniana ter na Bibličnem inštitutu v Rimu. Kdo je izbral, predvsem pa, po kakšnih kriterijih ali normah so določili spise, ki sestavljajo Sveto pismo, so le nekatera od vprašanj, na katera želi odgovoriti avtor.

Študija je razdeljena na štiri dele. V prvem pisec razloži pomen izraza »kanon« in poudari, da kanon Svetega pisma v prvi vrsti izraža številčno entiteto. Število je definicija dovršenosti, pa čeprav ima tudi neskončnost svoje število (npr. popolno število 7). Pisec ne zaobide niti vprašanja rabe izraza »kanon« v nekaterih drugih disciplinah, kot je to v navadi v podobnih študijah (5–8).

Po v celoti citiranem t.i. Muratorijevem kanonu so razčlenjena nekatera vprašanja glede kanoničnosti svetih spisov. Kdo je določil, kateri spisi so navdihnjeni in kateri niso? V ta proces sta bila vključena dva protagonista: Cerkev (v Stari zavezi judovska skupnost) in Sveti Duh, kot med drugim poudarja tudi dokument papeške biblične komisije *Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi* (Cerkveni dokumenti 87, slov. prevod, Ljubljana 2000, 80). Sveti Duh je vodil in spremljal Cerkev (prej pa judovsko skupnost), da je »kanonizacija« spoštovala tako navdihnjenje svetih knjig kakor njihovo resničnost. Cerkev jih je kot živo občestvo po dolgotrajnem duhovnem in zgodovinskem premisleku

prepoznala za svete in dokončno določila za predmet svojega verovanja (9–20).

Naslednji del obravnava kriterije kanoničnosti. Avtor najprej spregovori o notranjem kriteriju: Sveti Duh, ki je spremljal svete pisatelje pri nastajanju knjig, je nadaljeval s svojim delovanjem sprva znotraj Izraela in pozneje znotraj Cerkve, da sta ostala v nenehni sintoniji z Božjo besedo, ter ju usposobil razločevati pomembno od nepomembnega, avtentično od neavtentičnega in osrednje od postranskega (26). Ob notranjem kriteriju avtor predstavi še pet zunanjih kriterijev, o katerih v teoloških razglabljanjih še vedno ni dosežen popolni konsenz (27–50). Prvi od zunanjih kriterijev je verodostojnost (v Novi zavezi »apostolskost«) piscev. Danes se morda sploh ne ukvarjamo več z vprašanjem kdo je npr. sestavil Psalme in ali je pisec pastoralnih pisem apostol Pavel ali ne. V starih časih pa temu ni bilo tako. Vsi so na nek način čutili potrebo po povezanosti s kakim velikim ali pomembnim imenom. Naslednji kriterij je starodavnost spisov. Staro je imelo že pri Hebrejcih večjo vrednost kot trenutno. Enako je veljalo za prve kristjane. Vendar pa izkušnje kažejo, da vse, kar je staro, ni vedno najboljše. Včasih je staro preveč okrnjeno, neobdelano, nedovršeno ... Spis *Didahe* je star, zelo star, vendar brez vsakršne kanonične veljave. Avtor sklene, da je časovni kriterij pomemben, ni pa neomejen. Zato je potrebna previdnost, saj se zlahka znajdemo na spolzkem terenu. Tretji kriterij je pravovernost. Kanonično besedilo ne sme in ne more vsebovati heterodoksnih idej. Za Staro zavezo to pomeni, da ne more odstopati od osnovnih aksiomov hebrejske teologije, ki temelji na

monoteizmu. Za Novo zavezo pa pravovernost pomeni skladnost z *regula fidei*, ki jo vsebuje Apostolska veroizpoved. Kot četrti kriterij avtor navaja branje v Cerkvi oziroma liturgično rabo besedil. Prva Cerkev je imela svete spise (ne vse, ampak le nekatere, posebej izbrane) v enaki časti kot evharistični kruh; kakor da evharistija in pisma predstavljajo eno in isto Gospodovo telo. Tako kot je liturgično branje v sinagogi potrjevalo kanoničnost starozaveznih spisov, je veljalo tudi za prvo Cerkev. Peti in zadnji kriterij je širjenje spisov na *oikoumene*, kar pomeni v vesoljni svet. Po avtorjevem mnenju gre za pomembno stvarnost, saj sprejetje nekega besedila po širnem svetu zagotavlja univerzalnost, katolištvo brez sektaštva.

V tretjem delu avtor prikaže kratko zgodovino katoliškega kanona. V njem

so zajeti in razloženi citati Očetov, Jožefa Flavija in predvsem koncilski določil (51–67).

Zadnji, četrti del je namenjen vprašanju teologije kanona (69–100). Kanon in katolištvo hodita skupaj z roko v roki in odčitavata prve korake Cerkve, ki je vedno bolj in bolj težila k univerzalnosti. Ko je Cerkev določila kanon, je potrdila svojo identiteto.

Študija je zagotovo sad večletne avtorjeve raziskovalne, zlasti pa predavateljske dejavnosti in njegovega zanimanja za vprašanja s tega področja, čemur pritrjuje tudi opisno izbrano slovtvo na koncu knjige (101–107). Vsa komur, ki bo to knjižico vzel v roke in jo bral, bo v korist, predvsem pa bo dobrodošla za tiste, ki o teh vprašanjih vedo malo ali nič.

Milan Holc